

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 30 augusti 2017

588/2017

Lag

om åtskillnad av innehavare av överföringsnät för naturgas

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på innehavare av överföringsnät för naturgas som äger eller innehar överföringsnät för naturgas i Finland.

Med naturgas jämställs i denna lag kondenserad naturgas samt gas från förnybara energikällor och annan gas som matats in i naturgasnätet.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *överföringsnät för naturgas* rörsystem för naturgas där naturgas överförs i huvudsak genom högtryck, dock inte den del av högtrycksrörledningarna som huvudsakligen används för lokal distribution av naturgas,

2) *överföringsnätinnehavare* näringsidkare som bedriver överföringsverksamhet och som ansvarar för drift, underhåll och, vid behov, utveckling av överföringsnätet inom sitt verksamhetsområde och dess eventuella sammanlänknings till andra nät och för säkerställande av att nätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på gastransporter,

3) *överföringsnätverksamhet* affärsverksamhet där verksamhetsidkaren mot vederlag överför naturgas i överföringsnätet för naturgas samt producerar och tillhandahåller andra på överföringsnätet baserade tjänster som ålagts nätinnehavaren enligt naturgasmarknadslagen (587/2017) eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den till dem som behöver sådana tjänster,

4) *vertikalt integrerat företag* ett naturgasföretag eller en grupp av naturgasföretag där samma person eller personer har rätt att direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande och där företaget eller företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring, distribution, kondensering eller lagring av naturgas och minst ett av områdena produktion eller leverans av naturgas,

RP 50/2017
EkUB 11/2017
RSv 83/2017

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 (32009R0715); EUT L 211, 14.8.2009, s. 36
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG (32009L0073); EUT L 211, 14.8.2009 s. 94

5) *bestämmande inflytande* rättigheter samt avtal eller andra medel som separat eller tillsammans med hänsyn till de faktiska och juridiska omständigheterna i saken ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande i ett företag, i synnerhet genom

- a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,
- b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och omröstningar eller beslut i dessa,
- 6) *ministeriet* arbets- och näringsministeriet.

3 §

Åtskillnad av överföringsnätsverksamhet

Verksamhet som hänför sig till överföringsnät för naturgas ska åtskiljas från produktion och leverans av naturgas eller el i enlighet med kraven i denna lag. Överföringsnätsinnehavare ska äga de överföringsnät i vilka de bedriver överföringsnätsverksamhet.

4 §

Oberoende för överföringsnätsinnehavare

I fråga om sin organisation och sitt beslutsfattande ska överföringsnätsinnehavaren säkerställa

- 1) att samma person eller personer inte har rätt att
 - a) direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i ett företag som producerar eller levererar naturgas eller el och direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i förhållande till överföringsnätsinnehavare eller överföringsnät eller direkt eller indirekt utöva rättigheter enligt 3 mom. i förhållande till överföringsnätsinnehavare eller överföringsnät, eller
 - b) direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i förhållande till överföringsnätsinnehavare eller överföringsnät och direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i ett företag som producerar eller levererar naturgas eller el eller direkt eller indirekt utöva rättigheter enligt 3 mom. i förhållande till ett företag som producerar eller levererar naturgas eller el,
- 2) att samma person eller personer inte får utse ledamöter i överföringsnätsinnehavarens förvaltningsråd, styrelse eller sådana organ som enligt lag företräder överföringsnätsinnehavaren och inte har rätt att direkt eller indirekt utöva bestämmande inflytande i ett företag som producerar eller levererar naturgas eller direkt eller indirekt utöva rättigheter enligt 3 mom. i förhållande till ett företag som producerar eller levererar naturgas,
- 3) att samma person inte är ledamot i förvaltningsrådet, styrelsen eller ett organ som enligt lag företräder företaget både i överföringsnätsinnehavaren och i ett företag som producerar eller levererar naturgas.

Om säkerställande av oberoende har begärts av en överföringsnätsinnehavare som har ingått i ett vertikalt integrerat företag ska det utöver kraven enligt 1 mom. också uppvisas dokumentation på att

- 1) kommersiellt känslig information som överföringsnätsinnehavare som har ingått i det vertikalt integrerade företaget eller anställda hos denna har innehaft inte har överförs till företag som producerar eller levererar naturgas,
- 2) anställda som i det vertikalt integrerade företaget utfört uppgifter som hör till överföringsnätsinnehavaren inte har överförs till företag som producerar eller levererar naturgas.

De rättigheter som avses ovan i 1 mom. 1 och 2 punkten är

- 1) rätten att rösta,
- 2) befogenheten att utse ledamöter i förvaltningsrådet eller styrelsen eller i ett organ som enligt lag företräder företaget,

3) ägande av en majoritetsandel.

Om den person som avses i 1 mom. är staten eller ett annat offentligt organ, ska två separata offentliga organ som utövar bestämmande inflytande dels i en överföringsnätsinnehavare eller över ett överföringsnät, dels i ett företag som producerar eller levererar naturgas eller el inte betraktas som samma person vid tillämpningen av 1 mom.

2 kap.

Säkerställande av oberoende

5 §

Säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende

Överföringsnätsinnehavares oberoende säkerställs med iakttagande av bestämmelserna i denna paragraf och i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005, nedan *naturgasnätsförordningen*.

Överföringsnätsinnehavaren ska till Energimyndigheten anmäla alla planerade affärstransaktioner och andra åtgärder som inverkar på dess organisation eller beslutsfattande och som kan komma att kräva en omprövning av huruvida transaktionerna och åtgärderna uppfyller kraven enligt 3 och 4 §.

Energimyndigheten ska inleda förfarandet för säkerställande

- 1) när överföringsnätsinnehavaren gör en anmälan enligt 2 mom.,
- 2) på eget initiativ när myndigheten får vetskap om att en planerad ändring i överföringsnätets ägande eller överföringsnätsinnehavarens organisation eller beslutsfattande kan ha sådana verkningar som står i strid med 3 eller 4 § eller när myndigheten har anledning att misstänka att sådana verkningar kan ha förekommit,
- 3) efter en motiverad begäran från Europeiska kommissionen.

Energimyndigheten ska fatta ett interimistiskt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende inom fyra månader från det att överföringsnätsinnehavarens anmälan eller kommissionens begäran anländer. Ett interimistiskt beslut anses ha blivit fattat, om Energimyndigheten inte har meddelat beslut inom denna tid. Energimyndigheten ska utan dröjsmål meddela kommissionen om det interimistiska beslutet så att säkerställandet av oberoende kan slutföras så som det föreskrivs i artikel 3 i naturgasnätsförordningen. Tillsammans med anmälan ska Energimyndigheten lämna kommissionen sådana uppgifter som är av betydelse för behandlingen av ärendet. I ett interimistiskt beslut får ändring inte sökas separat.

6 §

Skyldighet att informera om ägare från tredjeländer

Överföringsnätsinnehavaren ska underrätta Energimyndigheten om situationer som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får bestämmande inflytande över överföringsnätet eller överföringsnätsinnehavaren.

Energimyndigheten ska utan dröjsmål meddela ministeriet och kommissionen, om

- 1) säkerställande av en överföringsnätsinnehavarens oberoende begärs av överföringsnätets ägare eller en överföringsnätsinnehavare som en eller flera personer från tredjeländer har bestämmande inflytande över,
- 2) Energimyndigheten annars fått kännedom om situationer som skulle leda till att en eller flera personer från tredjeländer får bestämmande inflytande över ett överföringsnät eller en överföringsnätsinnehavare.

7 §

Säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende när det gäller ägande som härstammar från tredjeländer

Överföringsnätsinnehavarens oberoende ska i situationer som avses i 6 § säkerställas i enlighet med förfarandet i denna paragraf.

Energimyndigheten ska fatta ett interimistiskt beslut inom fyra månader från det att en överföringsnätsinnehavares anmälan enligt 6 § gavs in till myndigheten. I ett interimistiskt beslut får ändring inte sökas separat. Energimyndigheten ska utan dröjsmål meddela ministeriet och kommissionen om det interimistiska beslutet samt av ministeriet begära ett yttrande enligt 8 § och av kommissionen ett yttrande om huruvida överföringsnätsinnehavaren uppfyller kraven enligt artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG. Tillsammans med anmälan ska Energimyndigheten lämna ministeriet och kommissionen sådana uppgifter som är av betydelse för behandlingen av ärendet.

Energimyndigheten ska fatta sitt slutliga beslut om säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende inom två månader från utgången av den frist som reserverats för kommissionens yttranden enligt 2 mom. och 8 §. När Energimyndigheten fattar sitt slutliga beslut ska det beakta kommissionens yttrande så noggrant som möjligt. Om kommissionen inte har lämnat något yttrande inom den föreskrivna fristen, betraktas den inte ha några invändningar mot Energimyndighetens interimistiska beslut.

Energimyndigheten ska fatta ett negativt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende, om

- 1) det inte har påvisats att överföringsnätsinnehavaren uppfyller kraven enligt 3 och 4 §, eller
- 2) ministeriet i sitt yttrande har konstaterat att det inte har visats för ministeriet att beviljande av säkerställande inte äventyrar energileveranssäkerheten nationellt eller inom Europeiska unionen.

Energimyndigheten ska foga ministeriets och kommissionens yttranden till sitt slutliga beslut.

8 §

Ministeriets yttrande om leveranssäkerhet

Ministeriet ska lämna Energimyndigheten ett yttrande om huruvida beviljande av säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende i en sådan situation som avses i 6 § äventyrar energileveranssäkerheten nationellt eller inom Europeiska unionen. Yttrandet ska lämnas till Energimyndigheten så att myndigheten har tillräckligt med tid för att behandla yttrandet. Vid prövningen av ärendet ska ministeriet beakta

- 1) de rättigheter och skyldigheter enligt internationell rätt som Europeiska unionen har gentemot det tredjeland som saken gäller, också enligt sådana avtal med ett eller flera tredjeländer som Europeiska unionen är part i och som rör energileveranssäkerhet,
- 2) de rättigheter och skyldigheter som Finland har gentemot det tredjeland som saken gäller enligt avtal som Finland ingått med det tredjelandet, förutsatt att avtalen överensstämmer med Europeiska unionens lagstiftning,
- 3) andra specifika omständigheter och förhållanden som gäller fallet och det berörda tredjelandet.

Ministeriet ska för sitt yttrande begära ett yttrande av kommissionen om huruvida beviljande av säkerställandet äventyrar energileveranssäkerheten inom Europeiska unionen. I sitt eget yttrande ska ministeriet beakta kommissionens yttrande så noggrant som möjligt. Ministeriet kan avvika från kommissionens yttrande, om beviljande av säkerställande

äventyrar energileveranssäkerheten i Finland eller någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

I ministeriets yttrande får ändring inte sökas separat.

9 §

Anmälan om naturgasnätstillstånd som innehåller säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende

Energimyndigheten ska meddela kommissionen när den har beviljat ett naturgasnätstillstånd enligt 4 § i naturgasmarknadslagen till en överföringsnätsinnehavare vars oberoende har säkerställts i enlighet med denna lag och artikel 3 i naturgasnätsförordningen. Beslutet om att tillstånd beviljats ska då offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

10 §

Genomförande av en affärstransaktion

En överföringsnätsinnehavare eller parterna får inte påbörja affärstransaktioner eller vidta åtgärder enligt 5 § 2 mom. eller 6 § 1 mom. innan överföringsnätsinnehavarens oberoende har säkerställts för affärstransaktionen eller åtgärden i fråga, om inte något annat föreskrivs nedan eller bestäms vid behandlingen av ärendet.

Det som föreskrivs i 1 mom. hindrar inte att en inlösen skyldighet eller inlösenrätt enligt 18 kap. 1 § 1 mom. i aktiebolagslagen (624/2006) fullgörs eller utövas eller att tillstånd för en fusion enligt 16 kap. i den lagen beviljas. Fusionen får dock inte registreras innan överföringsnätsinnehavarens oberoende har säkerställts med avseende på fusionen.

Det som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte på beslut som gäller utnämning av ledamöter i överföringsnätsinnehavarens förvaltningsråd eller styrelse eller i ett organ som enligt lag företräder företaget.

11 §

Åtgärder med anledning av vägran att säkerställa överföringsnätsinnehavarens oberoende

På förslag av Energimyndigheten kan marknadsdomstolen bestämma att en affärstransaktion eller åtgärd ska hävas, om myndigheten har låtit bli att säkerställa överföringsnätsinnehavarens oberoende i fråga om affärstransaktionen eller åtgärden i fråga. Innan Energimyndigheten lägger fram sitt förslag ska den rådgöra med parterna om frivilligt hävande av affärstransaktionen eller åtgärden. Om det avtalas att affärstransaktionen eller åtgärden hävs frivilligt, ställer Energimyndigheten de villkor som ska iakttas.

12 §

Nytt beslut om säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende

Oberoende av ett tidigare beslut kan Energimyndigheten fatta ett nytt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av en överföringsnätsinnehavarens oberoende, om det tidigare beslutet baserar sig på en felaktig eller bristfällig utredning, om det i ärendet har tillkommit sådan ny information som i väsentlig mån kan inverka på beslutet eller om en affärstransaktion eller åtgärd har genomförts i strid med 10 §. Ett nytt beslut kan fattas endast av vägande skäl om mer än fem år har förflutit sedan det tidigare beslutet vann laga kraft eller affärstransaktionen eller åtgärden genomfördes.

3 kap.

Särskilda bestämmelser

13 §

Tillsynsmyndigheter och deras uppgifter

Ministeriet ska sörja för den allmänna styrningen och övervakningen av verkställigheten av lagen.

Energimyndigheten ska övervaka att denna lag och de beslut som meddelats med stöd av den iakttas. Särskilda bestämmelser om tillsyn finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013).

14 §

Överföringsnätsinnehavarens rätt att anskaffa och leverera naturgas

Överföringsnätsinnehavaren får anskaffa och leverera naturgas, om syftet med verksamheten är att

- 1) anskaffa energi som behövs för byggande, drift och underhåll av naturgasnätet,
- 2) sköta uppgifter som omfattas av systemansvaret,
- 3) kontrollera överföringsbegränsningar,
- 4) använda anläggningar för kondensering av naturgas som betjänar byggande, drift och underhåll av överföringsnätet och att med hjälp av dem leverera naturgas till nätet,
- 5) utföra åtgärder i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 994/2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen och om upphävande av rådets direktiv 2004/67/EG eller i enlighet med beredskapslagen (1552/2011).

15 §

Säkerställande av oberoende i förhållande till förfarandet med naturgasnätstillstånd

Överföringsnätsinnehavare med ett gällande naturgasnätstillstånd ska ansöka om ett nytt naturgasnätstillstånd efter det att oberoendet har säkerställts första gången.

16 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut av Energimyndigheten som gäller iakttagande av denna lag eller av beslut som Energimyndigheten fattat med stöd av denna lag finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har fattat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Bestämmelser om behandlingen av ärenden vid marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013).

Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Marknadsdomstolens beslut ska trots besvär iakttas, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat. Energimyndigheten har rätt att genom besvär söka ändring i ett sådant beslut av fullföljdsdomstolen genom vilket fullföljdsdomstolen har upphävt eller ändrat myndighetens beslut.

588/2017

17 §

Verkställbarhet av Energimyndighetens beslut

Beslut som Energimyndigheten fattat med stöd av denna lag ska iakttas trots ändrings-sökande, om inte Energimyndigheten bestämmer något annat i beslutet. Fullföljdsdomstolen har dessutom rätt att meddela föreskrifter om verkställigheten av beslut enligt vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

18 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2018.

Sådana överföringsnätsinnehavare som vid ikraftträdandet av denna lag bedriver överföringsnätsverksamhet ska lämna en anmälan enligt 5 § 2 mom. om säkerställande av överföringsnätsinnehavarens oberoende till Energimyndigheten senast den 14 januari 2020.

Helsingfors den 25 augusti 2017

Republikens President

Sauli Niinistö

Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen